Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską

Projektowanie i stosowanie rubryk oceniania w dydaktyce akademickiej

Szkolenie dedykowane dla: Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

Skrypt szkoleniowy | Akademia WSB | 2026

Prowadząca: Agnieszka Kowalkowska

Materiał udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa (CC BY 4.0): https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl

Materiał obejmuje typy rubryk, przykładowe konstrukcje, ćwiczenia, wykorzystanie narzędzi AI i plan wdrożenia. Przykłady są punktami wyjścia do adaptacji w konkretnym przedmiocie.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

Spis treści

- 1. Rubryka jako narzędzie oceniania
- 2. Od efektu uczenia się do dowodu
- 3. Deskryptory i poziomy
- 4. Typy rubryk
- 5. Przykład rubryki holistycznej
- 6. Przykład rubryki analitycznej i ważonej
- 7. Laboratorium dyscyplinarne
- 8. Narzędzia AI w pracy z rubrykami
- 9. Kalibracja i informacja zwrotna
- 10. Plan wdrożenia
- 11. Karty do dalszej pracy

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

1. Rubryka jako narzędzie oceniania

Rubryka porządkuje oczekiwania wobec zadania. Zawiera kryteria, które wskazują co jest oceniane, oraz deskryptory, które opisują różny poziom wykonania. Jasne kryteria mogą wspierać przejrzystość oceniania, samoocenę i informację zwrotną.

Co powinna wyjaśniać rubryka

- Jakie elementy zadania są oceniane?
- Jak wygląda wykonanie spełniające oczekiwania?
- Jakie dowody uzasadniają ocenę?
- Co odróżnia poziom podstawowy od docelowego i zaawansowanego?

Zasady konstrukcji

- Zacznij od celu zadania i efektu uczenia się.
- Wybieraj kryteria bezpośrednio powiązane z celem.
- Opisuj to, co można zaobserwować w pracy lub działaniu.
- Używaj jasnych sformułowań i unikaj nieopisanych ocen typu „świetnie” lub „profesjonalnie”.
- Sprawdź rubrykę na przykładowej pracy i popraw miejsca, które prowadzą do rozbieżnych interpretacji.

2. Od efektu uczenia się do dowodu

Punktem wyjścia jest efekt uczenia się, który można sprawdzić za pomocą konkretnego zadania. Sam efekt nie przesądza jeszcze o narzędziu oceny: trzeba ustalić, co student zrobi i jaki ślad tego działania będzie widoczny.

Element	Pytanie pomocnicze
Efekt uczenia się	Co student ma wiedzieć, rozumieć lub potrafić zrobić?
Zadanie	W jakiej sytuacji student pokaże osiągnięcie efektu?
Dowód	Co będzie widoczne w pracy, rozwiązaniu, prezentacji lub działaniu?
Kryterium	Jaka cecha dowodu ma znaczenie dla celu zadania?
Narzędzie	Jaka forma rubryki lub oceny najlepiej opisze oczekiwania?

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

Mapa jednego efektu

Przedmiot i efekt uczenia się:

_____

_____

Zadanie, które pokaże osiągnięcie efektu:

_____

_____

Widoczny dowód:

_____

_____

Kryterium / kryteria:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

3. Deskryptory i poziomy

Deskryptor nazywa działanie lub rezultat i podaje cechę, po której można rozpoznać jakość wykonania. Praktyczny schemat: czasownik obserwowalny + przedmiot działania + dowód lub warunek.

Przykładowe czasowniki: identyfikuje, porównuje, analizuje, wyjaśnia, uzasadnia, dobiera, interpretuje, projektuje, weryfikuje. Dobór zależy od efektu i rodzaju pracy.

Sformułowania wymagające doprecyzowania

Określenia takie jak „dobrze”, „poprawnie”, „kompleksowo”, „aktywnie” czy „profesjonalnie” nie wskazują same w sobie, co należy zobaczyć w pracy. Można je zastąpić opisem wykorzystanych danych, logicznego uzasadnienia, wykonanych etapów lub rozpoznanych ograniczeń.

Poziomy jakości

Liczbę i nazwy poziomów dopasuj do zasad oceniania przyjętych w kursie. Poniższy zestaw czterech poziomów służy jako przykład organizacji skali:

- Zaawansowany — praca samodzielnie łączy istotne dowody, uzasadnia decyzje i uwzględnia ograniczenia ważne dla zadania.
- Docelowy — praca spełnia główne wymagania i przedstawia wymagane dowody.
- Podstawowy — część wymagań jest spełniona, ale brakuje ważnych elementów lub ich uzasadnienia.
- Niewystarczający — praca nie dostarcza wystarczających dowodów osiągnięcia celu.

Nie każda rubryka musi różnicować poziomy tymi samymi wymiarami. Można uwzględnić samodzielność, jakość argumentacji, wykorzystanie danych, spójność rozwiązania lub rozpoznawanie ograniczeń, jeśli są istotne dla zadania.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

Szkic deskryptora

Kryterium:

_____

Poziom docelowy — co będzie widoczne w pracy?

_____

_____

Co odróżnia poziom wyższy lub niższy?

_____

_____

4. Typy rubryk

Typ	Jak jest zbudowany	Kiedy może się przydać
Jednostopniowa	Opisuje wymagany poziom docelowy; obok można wskazać mocne strony i obszary do poprawy.	Gdy celem jest przekazanie jasnych oczekiwań i informacji rozwojowej.
Holistyczna	Każdy poziom przedstawia całościową jakość wykonania.	Gdy oceniana jest złożona praca jako całość.
Analityczna	Osobno opisuje poziomy dla poszczególnych kryteriów.	Gdy potrzebna jest szczegółowa diagnoza różnych elementów pracy.
Ważona	Kryteriom przypisuje się różne udziały w wyniku.	Gdy kryteria mają różne znaczenie dla celu zadania.

W rubryce analitycznej ważonej wagi powinny odzwierciedlać znaczenie kryteriów. Przed udostępnieniem studentom wyjaśnij sposób wyliczenia wyniku.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

5. Przykład rubryki holistycznej

Zadanie przykładowe: przygotowanie krótkiej rekomendacji na podstawie opisu problemu i dostarczonych informacji. Rubryka poniżej pokazuje strukturę całościowego opisu poziomów; należy ją dostosować do efektów i kontekstu konkretnego kursu.

Zaawansowany

Rekomendacja rozpoznaje główny problem, wykorzystuje istotne informacje, wyjaśnia wybór działania i wskazuje ograniczenie lub warunek wdrożenia.

Docelowy

Rekomendacja wskazuje problem i proponuje działanie powiązane z przedstawionymi informacjami. Uzasadnienie pozwala zrozumieć wybór.

Podstawowy

Rekomendacja odnosi się do problemu, lecz wykorzystuje informacje wybiórczo albo słabo wyjaśnia związek między diagnozą a proponowanym działaniem.

Niewystarczający

Praca nie rozpoznaje problemu lub nie proponuje działania, które można powiązać z przedstawionymi informacjami.

W pracy z rubryką holistyczną oceniający wybiera opis, który najlepiej oddaje całościowy obraz pracy. Może dodać krótką informację, jaki konkretny fragment uzasadnia wybór i jaki następny krok pomoże studentowi.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

6. Przykład rubryki analitycznej i ważonej

Rubryka analityczna rozdziela ocenę na kilka kryteriów. Poniższy przykład wykorzystuje tę samą rekomendację i cztery kryteria. Wagi są przykładowe i wymagają sprawdzenia pod kątem celu kursu.

Kryterium i waga	Zaawansowany	Docelowy	Podstawowy	Niewystarczający
Rozpoznanie problemu 30%	Rozróżnia problem, przyczyny i skutki.	Wskazuje główny problem.	Opisuje problem częściowo.	Nie wskazuje problemu.
Wykorzystanie informacji 25%	Dobiera i łączy istotne informacje.	Wykorzystuje główne informacje.	Wykorzystuje informacje wybiórczo.	Nie opiera wniosku na informacjach.
Rekomendacja 30%	Proponuje wykonalne działanie i uzasadnia je.	Proponuje działanie powiązane z problemem.	Proponuje ogólne lub słabo powiązane działanie.	Nie przedstawia powiązanego działania.
Uzasadnienie i komunikacja 15%	Przedstawia logiczny tok i warunek wdrożenia.	Wyjaśnia główne powody wyboru.	Uzasadnienie ma luki.	Brakuje zrozumiałego uzasadnienia.

Suma wag w przykładzie wynosi 100%. Przed użyciem sprawdź, czy kryteria się nie dublują, poziomy różnią się obserwowalną jakością oraz czy student może na podstawie opisów zaplanować poprawę.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

7. Laboratorium dyscyplinarne

Laboratorium można prowadzić w ścieżkach: medycznej, ekonomicznej, filologicznej lub związanej z bezpieczeństwem. Uczestnicy odnoszą pracę do własnych zadań i efektów uczenia się.

Ćwiczenie polega na przejściu od realnego efektu uczenia się do narzędzia oceniania. Można pracować na własnym przedmiocie lub krótkim, wspólnym przykładzie. Ścieżkę dyscyplinarną dobierz do kontekstu grupy.

- Wybierz jeden efekt uczenia się i powiązane zadanie.
- Wskaż dwa lub trzy dowody, które można zaobserwować.
- Wybierz typ rubryki odpowiedni do zadania.
- Przygotuj kryterium i opisy poziomów albo poziom docelowy.
- Przetestuj opis na przykładzie i popraw niejasne fragmenty.

Pytania do przeglądu

- Czy zadanie pozwala studentowi pokazać wskazany efekt?
- Czy dowody są widoczne i możliwe do ocenienia?
- Czy każdy poziom opisuje ten sam aspekt jakości?
- Czy rubryka pomija elementy niezwiązane z celem?

Efekt i zadanie:

_____

_____

Wybrany typ rubryki i powód wyboru:

_____

_____

Najważniejszy dowód:

_____

_____

Jedna zmiana po przeglądzie:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

8. Narzędzia AI w pracy z rubrykami

Chat boty, asystenci AI, wyszukiwarki odpowiedzi i narzędzia takie jak Teacher-Matic lub Perplexity mogą wspierać generowanie pomysłów, wariantów kryteriów lub szkiców informacji zwrotnej. Wynik narzędzia jest propozycją do oceny przez prowadzącego, a nie gotową decyzją o jakości pracy studenta.

Kontrola wyniku

- Sprawdź zgodność z efektem uczenia się, zadaniem i kontekstem dyscypliny.
- Zweryfikuj, czy kryteria opisują dowody, a nie styl, osobowość lub założenia o studencie.
- Usuń ogólniki, błędne treści i kryteria, których student nie może kontrolować.
- Nie wprowadzaj do zewnętrznego narzędzia danych osobowych ani poufnych prac bez uprawnienia i bezpiecznej podstawy.
- Oznacz zasady dopuszczalnego użycia AI w zadaniu i zachowaj odpowiedzialność za końcową ocenę po stronie człowieka.

Zadanie warsztatowe

Porównaj propozycje narzędzia z celem zadania. Zaznacz elementy wymagające doprecyzowania, sprawdź ich zgodność z efektami uczenia się i uzasadnij niezbędne poprawki.

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

9. Kalibracja i informacja zwrotna

Kalibracja to wspólne sprawdzenie, jak rubryka działa na tych samych przykładach. Celem jest wychwycenie niejasnych opisów i omówienie różnic w interpretacji, a nie wymuszenie identycznej oceny bez uzasadnienia.

- Wybierzcie tę samą przykładową pracę.
- Każda osoba samodzielnie wskaże kryterium i poziom.
- Porównajcie konkretne dowody, na których oparto ocenę.
- Ustalcie, czy różnice wynikają z pracy, czy z niejasnego deskryptora.
- Zapiszcie korektę rubryki lub wspólną wskazówkę dla oceniających.

Krótka informacja zwrotna

Odnieś komentarz do dowodu i kryterium. Wskaż, co już działa, jaki element wymaga uzupełnienia i jaki krok student może wykonać dalej.

Dowód z pracy:

_____

_____

Mocna strona względem kryterium:

_____

_____

Następny krok:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

10. Plan wdrożenia

Wdrożenie rubryki obejmuje przygotowanie narzędzia, komunikację ze studentami, sprawdzenie jego działania i późniejszą korektę. Zacznij od jednego zadania o istotnym znaczeniu dla efektu uczenia się.

Etap	Działanie	Ślad pracy
Przygotowanie	Powiąż efekt, zadanie, dowody i kryteria.	Uzupełniona mapa oceniania.
Udostępnienie	Przedstaw studentom kryteria i sposób użycia.	Rubryka dołączona do opisu zadania.
Test	Porównaj oceny przykładowych prac.	Notatka z kalibracji.
Użycie	Zastosuj rubrykę i przekaż informację zwrotną.	Ocenione prace i komentarze.
Przegląd	Zidentyfikuj niejasne kryteria i zaplanuj zmianę.	Krótka lista korekt na kolejną edycję.

Moje zadanie priorytetowe:

_____

_____

Pierwszy krok i termin:

_____

_____

Po czym poznam, że rubryka działa:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

11. Karty do dalszej pracy

Karta A. Moja rubryka

Przedmiot / zadanie:

_____

_____

Efekt uczenia się:

_____

_____

Wybrany typ rubryki:

_____

_____

Kryteria:

_____

_____

Dowody dla poziomu docelowego:

_____

_____

Co różnicuje poziomy:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

Karta B. Przegląd w parach

Jeden element rubryki, który jest jasny:

_____

_____

Jedno miejsce wymagające doprecyzowania:

_____

_____

Dowód, którego szuka osoba oceniająca:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli

Karta C. Plan wdrożenia

Zadanie, od którego zacznę:

_____

_____

Kogo poinformuję i kiedy:

_____

_____

Jak sprawdzę spójność ocen:

_____

_____

Kiedy wrócę do rubryki i ją poprawię:

_____

_____

© Agnieszka Kowalkowska, Akademia Rozwoju Nauczycieli